

KESKKONNAAMET

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium Teie 16.09.2026 nr 13-3/2222-28
info@mkm.ee

Meie 16.10.2026 nr 6-5/26/11916-12

**Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi
eriplaneering ja selle keskkonnamõju
strateegilise hindamise aruanne**

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (MKM) esitas 16.09.2026 kirjaga nr 13-3/2222-28¹ (edaspidi 16.09.2026 kiri) Keskkonnaametile täiendatud Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu (REP) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruande² ning vastused Keskkonnaameti 07.08.2026 kirjas nr 6-5/26/11916-2 (edaspidi 07.08.2026 kiri) esitatud märkustele. MKM palus täiendatud materjalid ja Keskkonnaameti märkustele antud vastused uuesti läbi vaadata ning anda võimaluse korral hiljemalt 10 tööpäeva jooksul teada, kas tehtud täiendused on REP-i ja KSH aruande kooskõlastamiseks piisavad.

Keskkonnaamet jättis 07.08.2026 kirjaga Eesti-Läti neljanda elektriühenduse REP-i ja selle KSH aruande kooskõlastamata, kuna puudus veendumus, et ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku alade kaitse-eesmärkidele on välistatud ning et esitatud muude märkuste alusel planeeringulahendus ei muutu. Seetõttu ei olnud REP ja selle KSH aruanne kooskõlas keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) §-ga 40 ja § 45 lg-ga 2.

Keskkonnaamet teavitas 16.09.2026 e-kirjaga³ MKM-i, et kuna Keskkonnaamet esitas 07.08.2026 kirjaga Eesti-Läti neljanda elektriühenduse REP-i ja selle KSH aruande materjalide kohta arvukalt märkusi, tuleb materjalid suures osas uuesti üle vaadata. Seetõttu ei ole 10 tööpäeva vastamiseks realistlik tähtaeg. Keskkonnaamet püüab materjalid läbi vaadata esimesel võimalusel, kuid märkis, et selleks võib kuluda kuni 30 päeva.

MKM vastas 17.09.2026 e-kirjaga⁴, et mõistab pikema ajakulu vajadust ja arvestab sellega, kuid on tänulik, kui tagasiside esitamine õnnestub võimaluse korral varem.

Käesoleval juhul on Keskkonnaamet lähtunud Eesti-Läti neljanda elektriühenduse REP-i ja KSH aruande läbivaatamisel ning kooskõlastamise üle otsustamisel planeerimisseaduse § 37 lg 2 tähtajast.

¹ Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 16.09.2026 nr 6-5/26/11916-6 all.

² MKM ei esitanud Keskkonnaametile uuesti REP-i seletuskirja kuuluvaid lisasid, v.a KSH aruanne.

³ Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 06.10.2026 nr 6-5/26/11916-7 all.

⁴ Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 06.10.2026 nr 6-5/26/11916-8 all.

MKM teavitas 17.09.2026 e-kirjaga⁵, et KSH juhtekspert täiendas KSH aruannet ornitoloogide sisendi lisamiseks ning edastas Keskkonnaametile KSH aruande täiendatud versiooni⁶. Samuti teavitas MKM, et ajakohastati linnustikuga seotud leevendusmeetmete kaardikihti ning GIS-spetsialist kannab muudatused kaardirakendusse. Keskkonnaamet on Eesti-Läti neljanda elektriühenduse REP-i ja KSH aruande kooskõlastamise üle otsustamisel lähtunud nimetatud KSH aruande versioonist.

Keskkonnaamet on läbi vaadanud täiendatud Eesti-Läti neljanda elektriühenduse REP-i ja KSH aruande ning analüüsinud vastuseid Keskkonnaameti 07.08.2026 kirjas esitatud märkustele.

Keskkonnaamet jätab Eesti-Läti neljanda elektriühenduse REP-i ja selle KSH aruande kooskõlastamata, kuna REP-i koostamisel ei ole piisavalt arvestatud KSH tulemusi ning puudub veendumus, et ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku alade kaitse-eesmärkidele on välistatud. Seetõttu ei vasta REP KeHJS-i § 43 p-s 1, § 45 lg 1 p-s 1 ja § 45 lg-s 2 sätestatud nõuetele. Lisaks esitame muid märkusi, millega palume arvestada.

Palume Eesti-Läti neljanda elektriühenduse REP-i ja selle KSH aruanne käesolevas kirjas esitatud märkuste alusel üle vaadata ning esitada need Keskkonnaametile uuesti kooskõlastamiseks.

1. Keskkonnaamet palus sõnastada KSH aruandes, et alajaamade projekteerimise etapis tuleb teostada mürahinnang ning lisada vastav tingimus ka REP-i seletuskirja (Keskkonnaameti 07.08.2026 kirja p 6). MKM on 16.09.2026 kirjas vastanud, et Keskkonnaameti märkusega on arvestatud ning KSH aruannet ja REP-i seletuskirja on täiendatud.

Märgime, et KSH aruannet on vastavalt täiendatud, kuid REP-i seletuskirjas⁷ ei ole toodud selget tingimust teha alajaamade projekteerimise etapis mürahinnang. Palume see sellisena REP-i seletuskirja lisada.

2. KSH aruande alaptk-s 8.5 on hinnatud REP-i elluviimise mõju maavaravarudele ning esitatud leevendusmeetmed, KSH aruannet on lähtuvalt Keskkonnaameti ettepanekutest (Keskkonnaameti 07.08.2026 kirja p-d 7-11) ka täiendatud. Palume REP-i seletuskirja lisada järgmine tingimus (et see oleks ka täpsemalt sõnastatud): „Mäeeraldisega kattuvates lõikudes tuleb enne projekteerimist hinnata koostöös kaevandamisloa omanikuga maavara väljamise võimalikkust ning tagada ehituse ajal maavara transpordi toimimine.“
3. Keskkonnaamet esitas oma kirjas märkused Natura hindamise täiendamiseks (Keskkonnaameti 07.08.2026 kirja p 14). Märgime, et Natura eelhindamises (täiendatud KSH aruande alaptk 8.10.3.3) on endiselt käsitlemata, et maakaabli trass läbib Kahtla-Kübassaare loodusalal ka elupaigatüüpi vanad loodusmetsad (9010*). Toodud on üksnes kattumine elupaigatüübiga lood (6280*). KSH aruande alaptk-s 8.10.4 on vastav parandus tehtud. Korrektsuse huvides palume korrigeerida ka Natura eelhindamise osa.
4. KSH aruande kohaselt on Kahtla-Kübassaare loodusalal trassi rajamisel kavandatud kaabli paigaldamine lahtisel meetodil, kinnisel meetodil on lahendatud teedega ristumine. Elupaigatüübi *vanad loodusmetsad (9010*)* alal on kavandatud maakaabli paigaldamine

⁵ Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 08.10.2026 nr 6-5/26/11916-10 all ning lisatud 16.09.2026 registreeritud dokumendi nr 6-5/26/11916-6 juurde lisamaterjalina.

⁶ „Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneeringu elluviimisega kaasnevate mõjude hindamine. Mõjude hindamise, sh KSH aruande eelnõu“ (Skepast&Puhkim OÜ, töö nr 24000064, versioon 16.09.2026).

⁷ „Eesti-Läti neljanda elektriühenduse riigi eriplaneering. Planeeringu seletuskiri“ (konsultant: Skepast&Puhkim OÜ, töö nr 24000064, versioon 15.09.2026)

osaliselt kinnisel meetodil. Samas on kirjeldatud (täiendatud KSH aruande alaptk 8.10.5.3): „Kinnisel meetodil tuleb paigaldatava lõigu mõlemasse otsa rajada kaevised, mille kaudu puuritakse pinnasesse süvendid ja mille kaudu paigaldatakse kaablid. Kaablitrassi pikkus Kahtla-Kübassaare maismaaosas on umbes 1000 meetrit, milleks võib olla vajalik 4–5 kaevise tegemine. Kuigi kaevise alal rikutakse elupaigatüübi pinnas, on selle ala oluliselt väiksem võrreldes avatud meetodil maakaabli paigaldamisega. Ühtlasi on väiksemal alal võimalik kooslustel kiiremini taastuda. Kaeviste rajamisel võib olla takistuseks märg pinnas, eelkõige rannikulähedastel aladel.“

Kui kinnisel meetodil kaabli paigaldamisel on oluliselt väiksemad negatiivsed mõjud, siis miks on samas öeldud, et kaabel paigaldatakse lahtisel meetodil ja üksnes teedega ristumisel ja osaliselt 9010* alal toimub paigaldus kinnisel meetodil?

5. Täiendatud KSH aruande alaptk-s 8.10.9 on nimetatud: Kahtla-Kübassaare ja Väinamere loodusala elupaigatüüpide pindala vähenemist ja seisundi olulist kahjustamist saab vältida rakendades järgmisi meetmeid (meetmed ehitusprojekti koostamiseks): kavandada kaabli paigaldamine Kahtla-Kübassaare loodusala piires kinnisel meetodil; kavandada mere- ja maakaabli siirdemuhvkaevise asukoht väljapoole Kahtla-Kübassaare loodusala; lisaks meetmed elupaigatüüpide 9010 ja 9070 kohta.

Need meetmed on väga põhimõttelised ehitiste asukohta ja/või ehitustehnoloogiat mõjutavad meetmed, kuid ei ole võimalik saada aru, kas nendega on REP-i seletuskirjas arvestatud. Nt on seletuskirja p-s 4.7.5.10 märgitud, et: „Lahendada Saaremaa rannikul Mägi-Kurdla suunal merekaabli ja maakaabli üleminek Treimanni ja Laasu maaüksuste piirkonnas ning määrata ehitusprojekti siirdemuhvikaevise, tööala, pinnase ladustamise ala ja juurdepääsude täpne paiknemine“. Keskkonnaameti hinnangul ei kajastu selles kuidagi KSH aruandes välja töötatud meede või suunis siirdemuhvikaevise asukohale (ehkki ka MKM-i 16.09.2026 kirjas on viidatud, et siirdemuhvikaevised viiakse hoiualalt välja). Lisaks näitab ka planeeringu avalik kaardirakendus siirdemuhvi asukohta endiselt looduslal ja kaitstaval elupaigatüübil.

Leiame, et kui KSH aruandes on töötatud välja meetmed, mille rakendamisel Natura hindamise ekspert järeldab mõjude puudumise Natura 2000 ala kaitse-eesmärkidele ja seeläbi ala terviklikkusele, siis see meede peab ka olema kajastatud kohustusliku meetmena planeerimisdokumendis ning sellest ei või niisama loobuda. Põhimõtteliselt sama kehtib ka eelviidatud meetme kohta kavandada kaabli paigaldamine Kahtla-Kübassaare loodusala piires kinnisel meetodil. Leiame, et ka mitmed teised KSH aruande alaptk-s 8.10.9 nimetatud merekaabli paigaldamise meetmed ei kajastu REP-i seletuskirjas (või kajastuvad need üldistatuna).

Märgime, et suure üldistusastmega strateegiliste planeerimisdokumentide Natura asjakohase hindamise puhul on tavapäraseks määratleda KSH-s (ja reeglina ka planeeringus) tingimused või leevendavad meetmed, mille rakendamisel saab puudulike lähteandmete tingimuses tekitada asjakohase hindamise käigus veendumuse ebasoodsate mõjude puudumises. Täpsem hindamine, mis käsitleb nende meetmete rakendamist (sh rakendamise vajadust) toimuks järgmistes arendusetappides. Juhul kui antud projekti puhul kavandatakse sarnast lähenemist, st planeeringu kehtestamise järgselt asutakse projekteerimisetapis kaaluma planeeringu KSH aruandes ette antud meetmete rakendamist, on möödapääsmatu järgnevas tegevusloa etapis uue Natura asjakohase hindamise läbiviimine. See ei ole probleemiks mitte vaid kahe eelmärgitud meetmega, vaid ka mõne muu meetmega (nt tegevuste ajalised piirangud), mille puhul on nähtud ette võimalus KSH-s seatud meetmete hilisemaks täpsustamiseks. Ehkki hilisema täpsustamise võimalus võib reaalelus olla asjakohane, siis Natura hindamisega seotud ranges reeglistikus võib tekkida

vastuolu, kui soovitakse asjakohase hindamise käigus välja töötatud leevendavaid meetmeid hilisemalt muuta ilma vastava hindamismenetluseta.

REP-i materjalid tuleb üle vaadata, sh avalik kaardirakendus.

6. Arusaamatuks jäävad täiendatud KSH aruande alaptk-s 8.10.9 käsitletud hüvitusmeetmed, mille kohaselt elupaigatüübi lood (*alvarid – 6280**) ID -28307277 alale maakaabli paigaldamisel on võimalik rakendada kompensatsioonimeetmena elupaigatüübi taastamist *kadastike (5130)* arvelt. Ökoloogiliselt on tõesti võimalik alvareid taastada kadastike arvelt ning seda on ka praktikas kaitsekorralduslike töödena tehtud. Kuid siinjuures tuleb juhtida tähelepanu Natura alade kaitsekorralduse eripäradele. KeHJS § 45 lg 4 kohaselt saab Natura 2000 võrgustiku alal rääkida hüvitusmeetmetest (sünonüümina kasutatud ka asendusmeetmed näiteks juhenddokumendis Euroopa Komisjon: Keskkonna peadirektoraat, *Natura 2000 alade kaitsekorraldus — Elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 sättes*, Väljaannete talitus, 2019⁸) üksnes juhul kui strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasneb eeldatavalt ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku alale ja tegevus viiakse ellu sellest hoolimata avalikkuse jaoks esmatähtsatel ja erakordselt põhjustel ehk rakendatakse loodusdirektiivi artikli 6.4 kirjeldatud erandi menetlust. Mujal kooskõlastamiseks esitatud materjalides ei ole KeHJS § 45 lg 3 ja 4 ning loodusdirektiivi artikli 6.4 kohaseid asjaolusid nimetatud. Keskkonnaamet on Natura 2000 aladega seonduvate hüvitusmeetmete rakendamise õiguslikule taustale juhtinud tähelepanu ka varem.
7. Märkime, et KSH aruande alaptk-s 8.10.9 viidatud seos Eesti mereala planeeringu KSH-le ei ole antud kontekstis meie hinnangul asjakohane. Meie hinnangul mereala planeeringu KSH, sh Natura hindamise tabel 4.3-3 ei sea üldist reeglit, et kaablite rajamine on kõikidel juhtudel ajutise ja lokaalse mõjuga, vaid käsitleb seda eeldusena eelkõige (Väinamere loodusala) liivamadalate elupaiga puhul ning seatakse täpsustus, et kaabli rajamise detailid (asukoht/tehniline lahendus jms) täpsustuvad konkreetsete projektlahenduste raames, millest tulenevalt täpsustuvad ka mõju iseloom, ulatus ja mõjuala lokaalsel tasandil. Seega leiame, et pelgalt mereala planeeringu KSH-le tuginedes ei saa väita, et kõikides olukordades on merekaablite paigaldamise mõju Natura loodusalaade kaitse-eesmärkidele ebaoluline.
8. KSH aruande alaptk-i 8.12.3.4 kohaselt oli maakaabli trassikoridor algselt kavandatud läbi kauni kuldkinga kasvukoha KLO9355606, aga kauni kuldkinga kasvukoha kahjustamise vältimiseks on eelistatud lahendus kavandada trassikoridor väljapoole kasvukohta KLO9355606, mida planeeringulahenduse täpsustamise käigus on ka tehtud. Vastav muudatus kajastub ka REP-i avalikus kaardirakenduses. Siiski on REP-i seletuskirja p-s 4.7.5.7. toodud, et vältida tuleb maakaabli tööala, ajutiste juurdepääsude ja ladustamisalade kavandamist kauni kuldkinga kasvukohta KLO9355606 ning kui kasvukoha mõjutamist ei ole tehniliselt võimalik vältida, määrata enne tööde alustamist liigieksperti ja Keskkonnaametiga kooskõlastatud leevendusmeetmed, sealhulgas vajaduse korral tööde ajastamine väljapoole liigi vegetatsiooniperioodi või kaitstavate taimede ümberasustamine õigusaktides sätestatud korras. Miks ei ole REP-i seletuskirjas juba arvestatud KSH aruandes tooduga ning kaardirakenduses näidatud uue trassikoridoriga?
9. REP-i avalikku kaardirakendusse on lisatud projekteeritav Liivi lahe põhjaosa looduskaitseala ja Kuumi looduskaitseala. Märkime, et kuna Kolgi madaliku looduskaitseala ja Irbe madaliku looduskaitseala on nüüd moodustatud (vt Vabariigi Valitsuse 16.09.2026 määrus nr 84 „Kolgi madaliku looduskaitseala ja Irbe madaliku

⁸ Kättesaadav: <https://data.europa.eu/doi/10.2779/213298>

looduskaitseala moodustamine ja kaitse-eeskiri“⁹, mis jõustus 03.10.2026), tuleks kaardirakenduse projekteeritavate kaitsealade kihilt nende alade piirid eemaldada ja lisada vastavad alad kaitsealade kihile.

10. Täiendatud KSH aruandes on käsitletud Rail Balticu rajamisega seotud Seira ja Ingliste väike-konnakotka hüvitusala, mis paiknevad kavandatava elektriliini trassikoridori vahetus läheduses.

KSH aruande alaptk-i 8.15.5 kohaselt: „Trassialternatiiv Lihula–Rumba 2-1 (olemasoleva 110 kV õhuliini koridori laiendus) külgneb Rail Balticu Seira väike-konnakotka potentsiaalse hüvitusmeetme alaga Pärnumaal Lääneranna vallas Kirbla lähistel. Planeeritav õhuliini trassikoridor kattub potentsiaalse Seira hüvitusmeetme alaga umbes 0,024 ha ulatuses. See on ebaoluline kattuvus. Kui Keskkonnaamet peab 0,024 ha kattuvust potentsiaalse hüvitusala siiski oluliseks, võib hüvitusala käsitleda EELIS-esse kantud väike-konnakotka elupaika KLO9134514, mille pindala on 10,79 ha (Rail Balticu elupaikade inventuuris välja pakutud hüvitusala pindala on 10,69 ha).“

Keskkonnaamet saatis 11.08.2026 e-kirjaga¹⁰ vastavalt Keskkonnaameti 07.08.2026 kirja p-le 17 MKM-le Rail Baltic väike-konnakotka kompensatsioonialade kaardid ja eksperdi töö aruande. Keskkonnaamet kontrollis üle ja korrigeeris eksperdi poolt pakutud hüvitusala piirid ning saatis 09.09.2026 Keskkonnaagentuurile EELIS-esse kandmiseks. Hüvitusala on kantud EELISesse hüvitusala kihile.

Märgime, et esitatud kaardikihtide kohaselt kattub trassikoridor Seira hüvitusala 0,134 ha ulatuses, mitte 0,024 ha ulatuses. Lisaks juhib tähelepanu, et EELISesse kantud Seira hüvitusala pindala on 10,57 ha, samas kui Rail Balticu elupaikade inventuuris pakutud hüvitusala pindala oli 10,69 ha. EELISesse ei kantud hüvitusala seda osa, mis kattus olemasoleva liinitrassi koridoriga. Seetõttu ei ole võimalik trassikoridori hüvitusala arvelt laiendada.

Esitatud materjalidest ei selgu, kas on kaalutud trassikoridori nihutamist lõuna poole, samuti seda, kas liinikoridori külgnemise korral väike-konnakotka hüvitusalaaladega võivad olulised mõjud ja häiringud kaasneda. Seetõttu palume REP-i ja KSH aruannet täiendada, käsitledes eespool nimetatud asjaolusid ning hinnates trassikoridori võimaliku nihutamise vajadust ja liinikoridori külgnemisega kaasnevaid mõjusid.

11. KSH aruandes on täiendatud tabelit 45. Tabelis on id 13 ja 13a toodud ajalised piirangud raadamisele ja ehitamisele lõikudes, kus trass jääb väike-konnakotka ja merikotka elupaikade lähedusse. Ajalised piirangud kehtivad perioodil 15.03-31.08. Juhib tähelepanu, et merikotka pesitsusperiood kestab 15.02-31.07 ja väike-konnakotkal 15.03-31.08. Seega kokku peaks neis piirkondades ajalised piirangud olema perioodil 15.02-31.08.

Endiselt on ka arusaamatu, miks on KSH aruande tabelis 45 ette nähtud händkaku elupaigas raadamispiirang 30. juunini, kui õhuliini rajamise üldine pesitsusrahu on ette nähtud kuni 15. juulini. Märgime, et händkaku elupaigas ei pesitse ainult händkakk, vaid ka muu linnustik. Muu linnustiku kaitseks on ette nähtud üldine raadamispiirang 15. juulini.

12. MKM on 16.09.2026 kirja p-s 22 vastanud (Keskkonnaameti 07.08.2026 kirja p-le 22), et planeeringulahendust on täiendatud ökoduktidega piirnevate metsaeraldiste raieid

⁹ Kättesaadav: [Kolgi madaliku looduskaitseala ja Irbe madaliku looduskaitseala moodustamine ja kaitse-eeskiri-Riigi Teataja](#)

¹⁰ Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 13.10.2026 nr 6-5/26/11916-11 all.

käsitlevate meetmetega mõlema ökodukti suudme juures, lahenduse täpsustamisel tehakse koostööd RMK-ga. Teemat on käsitletud planeeringu seletuskirja ptk-s 4.7.11.

Juhime tähelepanu, et REP-i seletuskirja ptk-s 4.7.11 käsitletakse ökoduktide rajamist, kuid mitte nende ümbruses vajalikke piiranguid. Samas on kaardirakenduses ökoduktide ümber märgitud „võimalik raadamispiirangutega ala“. Seega ei ole REP-i seletuskirjas käsitletud ega planeeringus määratud metsise ökoduktide suudmealadel vajalikke tegevuspiiranguid. Palume REP-i vastavalt üle vaadata ja täiendada.

13. KSH aruande alaptk-s 8.9.3.1 on toodud: „Mõlemad trassilõigud kulgevad üle hiljuti avastatud pinnavormide – murtoode –, mida ongi Eestis seni leitud vaid Liivi lahe põhjaosas. Need on liustiku all tekkinud ja liustiku liikumise suunaliselt väljavenitatud kolmnurga- või V-kujulised voorjad moreenvormid. Õigupoolest on siin tegemist murtoode ja nendega tihedalt seotud glatsiofluviaalsete seljakute süsteemi kõige esinduslikuma levialaga, mida peaks püüdma säilitada või isegi kaitse alla võtma. Kui kaablitrassi ümberjuhtimine ei ole võimalik, on eelistatavam Hanila lõik, kus neid pinnavorme on umbes kaks korda vähem. Samuti tasub kaaluda Hanila trassilõigu mõningast nihutamist – näiteks 11.–16. km vahel veidi põhja poole või 14. km juures lõuna poole (vt Joonis 38) –, et murtoode kahjustamist maksimaalselt vältida.“ Samuti on KSH aruande alaptk-i 8.9.4 tabelis kirjas, et „vo tasub siin kaaluda ka trassilõigu täiendavat nihutamist, näiteks 11.–16. km vahel põhja poole või 14. km juures lõuna poole (vt Joonis 38), et vältida murtoode kahjustamist.“

Palume REP-s ja KSH aruandes välja tuua, kas trassilõigu täiendav nihutamine on vajalik murtoode kahjustamise vältimiseks või mitte, ning põhjendada vastavat järeldust.

14. HELCOM Holas 3¹¹ kohaselt kaasneb kaabli paigaldamisel merepõhja kadu. Keskkonnaamet palus materjale täiendada lähtuvalt KAUR analüüsist¹². Täiendatud KSH aruande alaptk-s 8.17.3 on toodud: „Seetõttu saab järeldada, et planeeritud kaablitrassi rajamisega seotud võimalikud loodusdirektiivi ja merestrateegia raamdirektiivi elupaikadele kaod ei ole väikese pindala tõttu üle-eestilises mastaabis olulised.“ Siiski ei ole välja toodud, kas kadu võib olla oluline antud merealal (nagu toodud KAUR analüüsis). Palume täiendada.
15. Keskkonnaamet palus REP-i seletuskirjas täpsustada kalastikuga, linnustikuga ja merepõhjaelupaikadega seotud ajalisi piiranguid.

REP-i seletuskirjas on linnustiku osas tehtud järgnevad täiendused:

- 4.7.5.12. Ajastada merekaabli paigaldustööd linnustiku seisukohalt **tundlikes lõikudes** väljapoole kaitstavatele linnuliikidele **olulisi fenofaase**. Laidude **läheduses** vältida tööde tegemist lindude peamisel pesitsusperioodil maist juulini ning vältida võimalusel merekaabli paigaldamist massilistes veelindude peatumispaikades kevadise aprill–mai ja sügisese september–oktoober massilise peatumise ajal. Tööde täpne ajastus määrata **enne ehitustööde alustamist** ajakohaste linnustikuandmete alusel.
- 4.7.5.13. Ajastada merekaabli paigaldustööd väljapoole Kahtla–Kübassaare ja Väinamere linnualade kaitse-eesmärgiks olevatele linnuliikidele olulisi fenofaase, ning **järgnevat loamenetlustes täpsustatud ajalistest piirangutest**.

¹¹ Kättesaadav: [HELCOM Metadata catalogue](#)

¹² Keskkonnaagentuuri 2024 analüüs „LoD mereelupaikade ja meretuuleparkide analüüs“ lk 14. Kättesaadav: [20241211 - KAUR - LoD mereelupaikade analüüsi_0.pdf](#)

- 4.7.5.20. Kui merekaabli paigaldamise ajaks puuduvad piisavalt ajakohased andmed peatuvate veelindude paiknemise kohta, **täpsustada enne tööde alustamist lindude ruumiline paiknemine ning korraldada tööd viisil, mis väldib kõige intensiivsemalt kasutatavate peatumisalade häirimist.**

Märgime, et vaatamata täiendustele ei ole üheselt selge, kus piirkonnas ajalised piirangud kehtivad, millised ajalised piirangud on või millises etapis ajalised piirangud lõplikult selguvad. KSH aruandes on toodud täpsemalt (alaptk-s 8.15.6.1): „**Merekaabli** paigaldamisel on vajalik vältida tööde läbiviimist pesitsusperioodil laidude läheduses (hinnanguliselt 500 m laiu rannast). Peamine pesitsusperiood laidudel ulatub aprilli keskpaigast juuli keskpaigani, st vajalikku piiranguperioodi 15. aprillist 15. juulini. Samuti tuleks vältida merekaabli rajamist veelindude massilise peatumise ajal massilistes peatumispaikades. Massiline veelindude peatumine on kõige tõenäolisem kevadel aprillis-mais ja sügisel septembris-oktoobris. Aastatevahelise erinevuse tõttu ei saa siiski kuupäeva täpsusega ette ennustada, kus ja millisel arvul täpselt veelinnud konkreetset aastal peatuvad. Seetõttu oleks soovitatav vahetult merekaabli paigaldamise eel läbi viia trassil peatuvate veelindude lennuloendus. See võimaldaks tuvastada peatuvate veelindude konkreetse ruumilise paiknemise kavandatavate tööde ajal ning planeerida vastavalt sellele merekaabli paigaldamist nii, et töid ei alustataks kõige intensiivsemalt kasutatavatel peatumisaladel. Kuigi arendajad peavad sellise meetme rakendamist keeruliseks, oleks see praktikas ainus reaalne võimalus leida tõeline kompromiss lindude kaitse ja asjatult rangete piirangute rakendamise vahel. Kui operatiivset veelinnukogumite uuringut ajalise piirangu täpsustamiseks ei korraldata, on vastavad piiranguperioodid 1. aprillist kuni 31. maini ja 1. septembrist kuni 31. oktoobrini.“

Selgitame, et ajalised piirangud peavad olema üheselt selged (sh piirangutele erisuste toomine). Seega vajalik REP-i seletuskirja lähtuvalt KSH aruandest täiendada. Teeme ettepaneku korrigeerida REP-i seletuskirja järgnevalt:

1. **Laidude läheduses** ei ole merekaabli paigaldustööd lubatud lindude peamisel pesitsusperioodil **15. aprillist kuni 15. juulini**. Piirang kehtib **500 m ulatuses laiu rannajoonest**.
 2. **Veelindude massilistes peatumispaikades** tuleb vältida merekaabli paigaldustöid lindude massilise kevad- ja sügisrände ning peatumise ajal. Ajalised ja ruumilised piirangud **täpsustada vahetult enne merekaabli paigaldamist läbiviidava veelindude lennuloenduse alusel**. Loendusega tuleb määrata veelindude massiliste kogumite tegelik ruumiline paiknemine kavandatava kaablitrassi piirkonnas. Uuringu tulemuste alusel tuleb tööde ajakava ja järjekord kavandada selliselt, et **merekaabli paigaldustöid ei alustata aladel, kus tööde tegemise ajal esineb veelindude massilisi kogumeid. Uuringu tulemused ja nende alusel kavandatud tööde ajakava esitada enne tööde alustamist Keskkonnaametile kooskõlastamiseks.**
 3. Kui vahetult enne merekaabli paigaldamist **operatiivset veelinnukogumite uuringut (lennuloendust) ei tehta**, ei ole merekaabli paigaldustööd lubatud **1. aprillist kuni 31. maini ja 1. septembrist kuni 31. oktoobrini**.
16. Keskkonnaamet palus täpsustada heljumi modelleerimise vajadust REP-i seletuskirjas. Heljumiga seotud osasid on REP-i seletuskirjas täiendatud järgnevalt:
- 4.7.5.24. Olulise prognoosimata ebasoodsa keskkonnamõju ilmnemisel, sealhulgas heljumi levimisel tundlikule alale või kaitstava liigi olulisel häirimisel, **peatada vajaduse** korral tööd mõjutatud piirkonnas kuni sobiva leevendusmeetme rakendamiseni või tööde jätkamise tingimuste selgumiseni.

Varasemas versioonis (REP-i seletuskirja p 4.4.2.4.) oli kirjas: „Kui ehitustööde käigus ilmneb oluline negatiivne mõju (nt heljumi levik tundlikule alale või kaitstavate liikide häirimine), **tuleb tööd** ajutiselt peatada kuni tingimuste paranemiseni või täiendavate leevendusmeetmete rakendamiseni.“

Jääb ebaselgeks, miks sõnastust on muudetud, muudatuste kohta ei ole esitatud põhjendusi. Palume üle vaadata.

17. KSH aruandes on markeeritud heljumi modelleerimise vajadus. REP-i seletuskirja täienduste kohaselt (p 4.7.5.5) määratakse merekaabliga seotud täiendavate uuringute, analüüside ja seire vajadus, ulatus ning tegemise etapp **hoonestusloa menetluse algatamisel** koostöös asjaomaste asutustega. REP-i seletuskirja samasse punkti on lisatud: „**Vajaduse** korral hõlmavad uuringud muu hulgas merepõhja setete omadusi, ohtlike ainete ja toitainete sisaldust, heljumi levikut, merepõhja elupaiku ning ehitusaegse ja kasutusjärgse seire vajadust“.

Märgime, et kindlasti vajalikud uuringud (KSH aruande alaptk-d 8.8.6, 8.9.6.) peab markeerima juba praeguses etapis (nt heljumi leviku modelleerimine, setete uuring, täpse trassi lateraalne profileerimine). Ei ole asjakohane kaaluda uuesti nende vajadust. Seega peaks need uuringud konkreetselt REP-i seletuskirjas välja tooma.

18. Jätakuvalt ei ole kõiki KSH aruandes toodud keskkonnameetmed täies mahus välja toodud REP-i seletuskirjas (nt meriheinakoosluste taastamine (KSH aruande alaptk 8.17.6), ajalisel piirangul lähtuvalt merepõhjaelupaikadest, merepõhjaelupaikade piires täita kaabli süvend sama pinnasega, elupaigatüübi laiad madalad lahed (1160) alal ajutised kaldakindlustused ja täitepinnas tööde lõpus likvideerida ning tasandada tööala sealt varem eemaldatud pinnasega, kasutada tehnoloogiaid, mis võimaldavad rajada võimalikult kitsaid kaevandeid ja minimeerida heljumi levikut, tööde järel tuleb elupaigatüübi laiad madalad lahed (1160) piires taastada merepõhja võimalikult looduslähedane reljeef (KSH aruande alaptk 8.10.9), asjakohaseid meetmeid naftaproduktide jm reostuse vältimiseks (KSH aruande alaptk 8.8.6). Samuti vt käesoleva kirja teisi punkte konkreetsete teemade juures.

Vajalik on REP-i seletuskirjas välja tuua kõik ajakohased keskkonnameetmed. Ei ole asjakohane järgmises etapis samu meetmeid uuesti leidma hakata. Mitmed piirangud on olulised ka Natura ala kaitse-eesmärkidest lähtuvalt (KSH aruande alaptk 8.10.9). Seega ei ole planeeringulahenduses arvestatud KSH tulemustega.

19. REP-i seletuskirja on püütud integreerida vastavalt Keskkonnaameti ettepanekule keskkonnameetmed. Märgime, et KSH aruanne on üsna konkreetne, kuid kohati on REP-i seletuskirja keskkonnameetmed üle toodud üldsõnaliselt:

KSH aruande alaptk 8.13.6: „Seoses heljumi levikuga mõjutab hülgeid tippkiskjatena heljumist tulenev pikaajaline muutus kalastikus. **Suure koguse heljumi tekkel tuleb heljumi levikut ajas ja ruumis piirata, et jääks vaba läbipääs läbi planeeringuala rändavatele hülgeliikidele**“. REP-i seletuskirja p-s 4.7.5.18 on tingimus: „Suure heljumikoguse tekkimise ohu korral korraldada tööd etappidena või rakendada muid tehnilisi meetmeid, mis piiravad heljumi levikut ajas ja ruumis ning säilitavad mereala läbivate loomade liikumisvõimaluse.“ Teeme ettepaneku sõnastada REP-i seletuskirjas tingimus näiteks järgmiselt: „Suure heljumikoguse tekkimise korral tuleb tööd korraldada etappidena või rakendada muid heljumi levikut piiravaid meetmeid selliselt, et **heljum ei leviks samaaegselt kogu planeeringualal ning säiliks heljumist oluliselt mõjutamata liikumiskoridor läbi planeeringuala rändavatele hülgestele**.“

KSH aruande alaptk 8.17.6: „Loodusdirektiivi karide ja liivamadalate elupaigatüübi piires **täita** kaabli kaevand sama loodusliku materjaliga, mis esines mere põhjas enne kaablite paigaldamist.“ REP-i seletuskirja p-s 4.7.5.22 on tingimus: „Kasutada kaablikraavi tagasitäiteks ja merepõhja taastamiseks **võimaluse** korral samale merealale omast looduslikku materjali ning taastada vältimatult kahjustatud tundlikud merepõhja elupaigad asjakohase eksperdi määratud viisil.“ Kaablite katmise meede on kohustuslik ja on oluline Natura ala kaitse-eesmärkidest lähtuvalt (KSH aruande alaptk 8.10.9), seega on oluline REP-i seletuskirjas lähtuda KSH aruande sõnastusest.

KSH aruande alaptk 8.17.6: „Kaablite rajamisel tuleb kasutada keskkonda kõige vähem kahjustavaid tehnoloogiaid, mis võimaldavad rajada **võimalikult kitsaid kaevandeid ja minimeerida heljumi levikut**.“ REP-i seletuskirja p-s 4.7.5.16 on tingimus: „Täpsustada projekteerimisel merekaabli paigaldustehnoloogia, lähtudes merepõhja geoloogiast, elupaikadest ja muudest keskkonnatingimustest ning vähendades põhjendamatu merepõhja häiringut ja heljumi teket“. Teeme ettepaneku sõnastada REP-i seletuskirjas tingimus näiteks järgmiselt: „Merekaabli paigaldamisel tuleb valida merepõhja geoloogiale, elupaikadele ja muudele keskkonnatingimustele sobiv tehnoloogia, mis võimaldab rajada **võimalikult kitsa kaablikraavi ning minimeerida merepõhja häiringut ja heljumi teket ning levikut**.“

Palun vt sama teemat ka käesoleva kirja teiste punktide alt.

20. Keskkonnaamet palus (07.08.2026 kirja p 34), et REP-i seletuskirjas tuleb määrata konkreetsed ajalised piirangud Nõlva, Vana-Nurtu, Kilgi soo, Araste ja Tiduvere metsise piirkondades ning Rumba tedre piirkonnas. Samuti palus Keskkonnaamet täpsustada, millisel juhul ja millise menetluse raames on mõeldud küsida ornitoloogilist sisendit või Keskkonnaameti tingimusi ning mida on mõeldud Keskkonnaameti tingimuste all. MKM on 16.09.2026 kirjas vastanud, et märkusega on arvestatud ning REP-i seletuskirja peatükki 4.7 on täpsustatud konkreetsete ajaliste piirangutega.

Märgime, et Keskkonnaameti märkus ja küsimus on jäänud lahendamata, REP-i seletuskirja p-s 4.7.10.15 on endiselt kirjas: „Nõlva, Vana-Nurtu, Kilgi soo, Araste ja Tiduvere metsise piirkondades ning Rumba tedre piirkonnas tuleb ehitustööd ajastada nii, et vältida töid mängu-, pesitsus- ja poegade kasvatamise perioodil, kui vastav ajaline piirang määratakse ornitoloogilise sisendi või Keskkonnaameti tingimustega.“ Palume REP-i seletuskirja üle vaadata lähtuvalt Keskkonnaameti eelnimetatud märkusest.

21. Siinjuures juhime tähelepanu ka järgnevale, mida palume korrigeerida. KSH aruande ptk-s 2 on kirjas: „Planeeritav merekaabli trassikoridor hõlmab kaks paralleelselt kulgevat merekaablit ning nihutamisruumi. Koridori laius on 300 m, koos nihutamisalaga 432 m“, samuti on alaptk-s 8.9.3.1 ja 8.15.1 märgitud meres asuva trassikoridori laiuseks 432 m. Samas on alaptk-s 6.2.2 kirjas, et merekaabli trassikoridori laius koos nihutamisruumiga on 430 m. Palume ühtlustada KSH aruandes märgitud merekaabli trassikoridori laiuse andmed. REP-i seletuskirjas on mere trassikoridori laiuseks märgitud 432 m (nt lk-d 17 ja 74). Segaduste vältimiseks palume dokumentides kasutada läbivalt sama laiust.
22. KSH aruande alaptk-s 8.7.3 on toodud: „Mitmes trassilõigis on trassialternatiive, kus asuvad põhjavee ülevoolupiirkonnad. /.../ Põhjavee maapinnalähedases piirkonnas ja põhjavee ülevoolu piirkonnas võib vundamentide ehitusel tekkida vajadus tõkestada vee juurdevool kaevikusse ning kaevikust vee väljapumpamiseks ja kõrvale juhtimiseks.“ Keskkonnaamet märgib, et üldjuhul on põhjavee võtmiseks (sh põhjavee ümberjuhtimiseks) vajalik vee erikasutuse keskkonnaval¹³. Erandid on tehtud ehitise ehitamiseks, kui

¹³ Veeseaduse (VeeS) § 187 p 2

põhjavett juhatakse ümber maapinnalähedasest põhjaveekihist, mis ei asu kehtestatud põhjaveevaruga alal või joogiveehaarde toitealal¹⁴, ja ehitise ehitamiseks, kui põhjavett juhatakse ümber maapinnalähedasest põhjaveekihist alla kuue kuu ja kõige rohkem 1000 m³ ööpäevas¹⁵. Palume eeltooduga KSH aruandes arvestada, nt lisada viide veeseadusele aruande alaptk-i 8.7.5 „Keskkonnameetmed“ nimetatud ehitusaegsete leevendusmeetmete alla. Samuti lisada viide REP-i seletuskirja ptk 4.3.1 „Üldised tingimused ehitamisele“ p-i 4.3.1.14.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Helen Manguse
juhataja
keskkonnakorralduse büroo

Irma Pakkonen 5683 1311 (keskkonnakorraldus), irma.pakkonen@keskkonnaamet.ee
Märt Öövel 5306 8315 (looduskasutus), mart.oovel@keskkonnaamet.ee
Meeli Kesküla 5345 4246 (looduskasutus), meeli.keskula@keskkonnaamet.ee
Tarmo Evestus 5308 8511 (linnustik), tarmo.evestus@keskkonnaamet.ee
Art Villem Adojaan 5348 7096 (looduskaitse ekspert), art.adojaan@keskkonnaamet.ee
Gunnar Raun 5688 7157 (looduskaitse planeerimine), gunnar.raun@keskkonnaamet.ee
Kai Ginter 5699 4373 (vesi), kai.ginter@keskkonnaamet.ee
Silja Jakobi 5341 0707 (vesi), silja.jakobi@keskkonnaamet.ee
Merike Rosin 5447 0092 (maapõu), merike.rosin@keskkonnaamet.ee
Toomas Kalda 510 7975 (keskkonnakorraldus, Rail Baltic), toomas.kalda@keskkonnaamet.ee

¹⁴ VeeS § 188 lg 1 p 10

¹⁵ VeeS § 188 lg 1 p 11